

"אין מילים יפות יותר לתאר עוצמה זו, המסכמת את הספר כולו בסיסמה שהפכה לכמוסה של כוח נצחי: 'עם ישראל חי', ומחיים אלה צומחת קרן ישועה". על הספר החדש שמעניק קריאת כיוון מחודשת לימי החורבן ולצמיחה מהם.

מצמיחה ישועה

באהבה ובאמונה
להרקיע אל ה' באהבה ובאמונה

בס"ד • ז אב ה'תשפ"ה **שבת חזון, פרשת דברים • גליון 1519**

ברגע זה בשירה, עובר המשורר לתיאור דברי הרמטכ"ל יצחק רבין, כביכול בפני דוד המלך. קטע זה משקף, לדברי המחברים, את נקודת המבט העמוקה על המאבק היהודי הנחוש לאורך הדורות, לתחייה רוחנית ולאומית. מאבק שהוא גם נשמת אפו של האבל והבכי על החורבן.

עם קטן, בשורה גדולה

"וַיִּקְרַב הַרְמַטְכָּ"ל אֶל הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר: / לֹא אֲנִי וְלֹא אֲנִי לְבָדָּנוּ שְׁחָרְרֵנוּ אֶת הָהָר / לֹא אֲנִי וְלֹא אֲנִי לְבָדָּנוּ עֲשִׂינוּ אֶת הַנֶּס / וְלֹא רַק בְּכֹחֵנוּ הַדָּגֵל מִתְנוֹסֵס / וְאִף כִּי לֹחֲמֵינוּ הִסְתַּעְרוּ פְּאֻרִיחוֹת / לֹא הֵם בְּלִבְד פְּרָצוּ אֶת שַׁעַר הָאֲרָצוֹת / לֹא הֵם בְּלִבְד בְּרַמּוֹנִים וְסַכְיָנִים / מִלְחָמַת בֵּית־לְבִית וַיִּקְרַב פָּנִים אֶל פָּנִים / וְלֹא רַק דָּמָם נִשְׁפָּךְ בְּסַמְטָאוֹת הָאֲבָנִים / לֹא, אֲדוֹנֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי אַתֶּם צִעְדֵּה / חֲטִיבָה שְׁלֵמָה שֶׁל לֹחֲמֵי מִצְרָיִם / וְאֲנִשִּׁי בְּרִכּוֹכָא הַגְּבוּרִים וְהָאֲמִיץִים / נִלְחַמְנוּ לְצַדֵּם בְּקִשְׁתוֹת וּבַחֲצִצִּים / וְלִיד אֲלֵה שְׁמַעְנוּ הֵיטֵב אֶת הַצִּעְדִּים / שֶׁל כָּל הַנְּרָצִיחִים וְהַטְּבוּחִים וְהַשְּׂדוּדִים / שֶׁל כָּל אֵלֶּה שְׁמַתוֹ מִכִּינֵן שָׁהֵם הַיּוֹדִים / וְלִידֵם צִעְדוּ כְּהוֹלְכִים בְּסֶף: / כָּל עוֹלֵי הַגְּרָדוֹם וְלֹחֲמֵי תֶשֶׁח / כָּל חַלְלֵי הַלָּח" וְהָאֲצִ"ל וְהַפְּלִמ"ח / וַיִּבְנֶה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ" / וּנְפָרֵץ אֶת הַחוּמָה וְלֹא פִסְקֵנוּ מִלְּקַחְתָּ / כִּי הַשִּׁיר הַזֶּה בְּלִבְנוּ כְּמוֹ אֵשׁ מִלְּקַחְתָּ..."

גם רגעי המשבר של חיינו כעם נושאים בחובם השראה ותקווה. ניצחון הדורות נישא על גבי גבורת דורות שלא חדלה לפעם בלב עמנו. כפי שמתארת הנבואה על דוד מלכנו בשעתו הקשה: "ויתחזק דוד בה' אלוהיו".

בפרק שכותרתו "עתידי: החזון והזהות היהודית", נכתב: "עם קטן אנחנו, ולו בשורה גדולה. ועלינו לממש את הגדלות המסורה לנו והראויה לנו: דבקות בדרישת האמת ובעשיית הטוב, כפי שייעד לנו ה' בתפקידנו. ראשית, כלפי עצמנו באחריותנו הבלעדית על קיומנו, זהותנו וכוחנו כשאנו מאוחדים; ושנית, כלפי האנושות כולה: לקרוא בשם ה' ולהביא בשורה לעולם... איננו עם ככל העמים וחזוננו אינו יכול להיות רק קיומה של מדינה רגילה. כך היא חלילה לא תצליח להתקיים".

הספר נחתם בהסבר מעמיק על פי דברי רמב"ם (מו"ב, ב, מב), על מאבקו של יעקב במלאך, מאבק שבו למרות שנפגענו, ניצחנו, והוענק לנו השם ישראל: "בעל ההגדה היטיב לתאר זאת: 'שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם'. למרות כל התמודדות פוצעת, הם יתגברו והשמש תאיר להם את הדרך ותצמיח תרופה למכתם. אין מילים יפות יותר לתאר עוצמה זו, המסכמת את הספר כולו בסיסמה שהפכה לכמוסה של כוח נצחי: 'עם ישראל חי', ומחיים אלה צומחת קרן ישועה".

ביום ט' באב. כיצד נקשרת התקווה בתוך הבכי והאבל?

היינו כחולמים

בימים אלו הוציא לאור ידידי היקר, הרב ד"ר יוחאי מקבילי עם הרב אביע"ד סנדרס כרך נוסף בסדרת "שירה חדשה" העוסקת במועדי מעגל השנה ובאירועי מעגל החיים. הספר "תשעה באב ואסונות לאומיים" שכותרת המשנה שלו, עוסק ב"מי זיכרון לחורבן לטבח ולשוואה ומבוא לצמיחה מהם", מבקש לגשת אל קו ימי הבכי והתקווה הלאומיים בעיקר דרך משנת הרמב"ם הארץ ישראלית ובהשראתו.

דרך העיסוק בנושאים אלה מתבררת סוגיות יסוד רבות באמונה היהודית. ביניהן: תפיסת הסבל במקרא, אגדות החורבן ומשמעותן לימינו וכן ההיסטוריה - מחד גיסא רוויית הסבל והייסורים ומאידך גיסא ספוגת השראה של דבקות בזהות ומסירות הנפש - של עם ישראל לדורותיו עד לשואת דורנו, ואף טבח שמחת תורה והמלחמה הגדולה שפרצה בעקבותיו.

בין שלל הנושאים שבהם מטפל הספר בצורה יסודית, מעמיקה ובהירה, אבקש לשים דגש על מטרתו של הספר בניסיון הייחודי להעצים את נושא שאיפת החירות והתקומה הרוחנית לאומית, המשמש ציר מרכזי בהיסטוריה של עם ישראל. שאיפה שעלינו להנכיח גם בתוך האבל על חורבן תשעה באב: לא רק צער ואבלות, אלא גם השראה ותקווה. ההשראה והתקווה מהניסיונות הנחושים וההירואיים לאורך הדורות, להגיע לחירות רוחנית ולאומית, לעיתים נגד כל הסיכויים, גם אם כשלו לשעתם, היא שמצמיחה בנו את התקווה שעוד נשוב לימי הזוהר והפאר שלנו. השילוב הזה בולט במיוחד גם במלחמה הנוכחית שיש בה אבלות וצער על השבר הנורא שבו נפתחה המלחמה, לצד פליאה והשתאות ממעשי הגבורה וההצלחה הנשגבים באותן שעות, מאז ועד לרגעים אלה ממש. וכך נכתב לקראת סוף הספר ולאחר ציון הישגי מבצע "עם כלביא", על ההשגחה המופלאה שליוותה אותו:

"ראוי לראות את החיבור בין מאבקי העבר להישגי היום, באופן שניסה לבטא המשורר חיים חפר בשירו "היינו כחולמים", שנכתב לאחר כיבוש תשכ"ז (1967):

"פְּחָדֵשׁ אֵיךְ בְּשֵׁנַת תִּשְׁכָּ"ז, הִיָּה הַדְּבָר / וַיְבֹאוּ הַרְמַטְכָּ"ל וּפְמִלְתוֹ אֶל קָבֵר דָּוִד עַל הָהָר / וַיַּעֲמֵדוּ לְפָנָיו בְּבָגְדֵים מְעַפְרֵי עֶפֶר / וַיִּמְחוּ מִמַּצְחָם אֶת נַחַל הַזְּעֵה הַנֶּגֶר / וַיִּנְשְׂמוּ עֵמְקוֹת וַיַּצְדִּיעַ הַרְמַטְכָּ"ל וַיֹּאמֶר / אֲדוֹנֵי הַמֶּלֶךְ, הֵר הַבֵּיַת שְׁחָרָה וְתַקֵּם דְּמָמָה גְדוֹלָה וְחֻזְקָה / דְּמָמָה שְׂוֹאֶגֶת יוֹתֵר מִן הַצִּעְקָה / דְּמָמָה אֱלוֹהִית, דְּמָמָה דְּקָה / וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְקוֹלוֹ נִחְנַק: / דְּבַר, דְּבַר אֱלֵי יִצְחָק".